

Một Sĩ Quan Quận Trưởng

Nguyễn Kim Dân

Giới Thiệu Sơ Lược

Đây là một chuyện có thật 100%, ghi lại trung thực thời gian tôi làm việc với một vị Sĩ quan Quận trưởng, cách đây 32 năm. Tuy bài được viết năm 1996, nhưng câu chuyện cũng không mất thời gian tính. Tôi rất phân vân vì trong những năm trước đây, nếu tôi viết ra mà vị Sĩ quan Quận trưởng này còn ở lại Việt Nam, có thể Ông sẽ bị phiền phức. Nhưng cách đây 6 tháng, tôi đã liên lạc, nói chuyện và biết Ông đang định cư ở Nam Cali.

Đầu năm 1963, vừa tốt nghiệp trường Quốc Gia Hành Chánh (QGHC), vào trình diện Tổng Thống Ngô Đình Diệm, chúng tôi nhận được chỉ thị của vị Nguyên Thủ Quốc Gia là "*Trong thời chiến tranh, Hành chánh chưa đủ, cần phải học lớp quân sự*". Thế là chúng tôi phải vào "Lò Luyện Thép" của Trường Hạ Sĩ Quan Nha Trang để theo học lớp Sĩ Quan đặc biệt. Theo Tổng Thống DIỆM, trường quân sự này đào tạo có kết quả tốt Trong các khóa QGHC chỉ có khóa 6, 7 và khóa 8 (khóa tôi) là phải học trường Quân sự này, các khóa khác học ở Đàlat hay Thủ Đức. Quả đúng trường Đồng Đế Nha Trang là Lò Luyện Thép và chúng tôi đã trải qua 7 tháng huấn luyện vất vả vô cùng... Rồi thời gian cũng trôi qua, cuối năm 1963 chúng tôi tốt nghiệp Chuẩn Úy và được chỉ định đi làm Phó Quận trưởng, đeo lon Trung Úy Hành Chánh.

Đầu năm 1964, tôi về Tây Ninh nhận việc và giữ chức vụ Phó Quận trưởng quận Khiêm Hanh, lúc đó còn là một Quận lưu động, chưa có Văn Phòng, phương tiện di chuyển duy nhất là trực thăng, thỉnh thoảng mới đi đường bộ được nếu có mở đường. Tôi đợi 5 ngày mới có trực thăng đi Quận. Người đón tôi tại bãi trực thăng là Đại Úy Quận trưởng tên Nguyễn Văn Mách, nhân vật chính trong câu chuyện tôi sắp kể. Đại Úy Mách độ 43 tuổi (năm 1964). Ông nguyên là Trung Tá trong quân đội của Giáo Phái Cao Đài. Khi Tổng Thống Diệm chấp chánh, thống nhất quân đội, ông Mách phải đi học một khóa Quân sự để xác định lại cấp bậc... Khóa học này học ở Đàlat, nghe nói cũng rất cực khổ nên đa số các Sĩ quan Cao Đài đều bỏ cuộc. Ông Mách tốt nghiệp hạng nhì, được đồng hóa là Trung Úy trong Quân Đội Việt Nam Cộng Hòa và được bổ nhiệm làm Tiểu Đoàn Phó cho Đại Úy Lê Nguyên Vỹ (Đại úy Vỹ sau này lên Chuẩn Tướng Tư lệnh Sư Đoàn 5, ông tự tử chết ngày 30/4/1975). Trung Úy Mách mấy tháng sau được lên Đại Úy và được bổ nhiệm làm Quận trưởng quận Khiêm Hanh trước khi tôi nhận việc độ 3 tháng.

Mới ra đời, tôi như một "con nai tơ" trong môi trường mới. Dù chúng tôi được trang bị kiến thức về hành chánh và quân sự khá đầy đủ, nhưng chỉ là lý thuyết, chưa có kinh nghiệm thực tế. Tới nhiệm sở, người đầu tiên tôi tìm hiểu là ông Quận trưởng, sau đó tìm hiểu địa phương... Trong guồng máy hành chánh và quân sự thường xảy ra đụng chạm giữa cấp Trưởng và cấp Phó do 2 nguyên nhân chính: quyền hành và quyền lợi (tiền bạc), nhưng đối với Ông Quận trưởng tôi không sợ bị đụng chạm vì cách xử thế của mình: Về quyền hành, tôi không tranh quyền với cấp Trưởng. Tất cả giấy tờ tôi đều dồn cho Ông quyết định và ký tên, khi nào ông không ký nổi thì sẽ giao lại cho tôi. Về quyền lợi vật chất, bất cứ vấn đề gì có liên hệ đến lợi lộc, tiền bạc, tôi đều để cho ông Quận trưởng quyết định. Với cách xử thế của tôi từ lúc ra trường, áp dụng 2 nguyên tắc trên, trong suốt thời gian làm việc và gặp rất nhiều cấp chỉ huy Quận, Tỉnh, bao giờ tôi cũng giữ được mối giao hảo tốt đẹp và được họ kính nể. Sau mấy tháng làm việc, tôi nhận thấy Đại Úy Nguyễn Văn Mách là một người thanh liêm, khiêm nhường (trong lý lịch ông khai sức học bậc Tiểu học). Ở quận Khiêm Hanh, 95% dân chúng theo đạo Cao Đài, Ông Quận trưởng là người rất có uy tín và được lòng dân, vì thế ông thu lượm được những tin tức tình báo rất chính xác do người dân cung cấp. Tuy có gia đình, nhưng Đại Úy Mách sống một mình ở Quận, thỉnh thoảng vợ con mới lên thăm vài ngày...

Về tình hình địa phương, Quận còn ở trong tình trạng lưu động, chưa có văn phòng, Chi Khu cũng chưa thành lập và cũng chưa có cố vấn Mỹ. Ông Quận và tôi phải chỉ huy cả hành chánh lẫn quân sự, cũng may là tôi đã tốt nghiệp khóa Chuẩn Úy. Dân chúng thì rất nghèo, 90% mù chữ, cả Quận không có một ngôi trường nào, chỉ có vài lớp học tư nhân, dạy đến lớp Ba ở xã Thuận Lợi. Bệnh ho lao, kiết lỵ, sốt rét rất phổ biến... Tuy gọi là Văn Phòng Quận, nhưng thực ra đó là một cái đồn lính. Các đơn vị cố hữu của Quận như Nghĩa quân, Địa phương quân cũng chưa có, chỉ có 2 Đại đội của Trung đoàn 9, thuộc Sư đoàn 5 có nhiệm vụ bảo vệ Quận. Tối đến, tôi và ông Quận hay ngồi nói chuyện dưới ngọn đèn dầu, vì Quận chưa có điện. Nhờ nói chuyện hàng ngày và hàng đêm nên chúng tôi rất thông cảm nhau. Chúng tôi lại cùng ăn cơm chung do một nghĩa

quân đi chợ, nấu cơm. Tất nhiên là người lớn tuổi và có kinh nghiệm trường đời hơn tôi, ông đã biết rõ con người của tôi...

Ly Gián

Vào một buổi tối nói chuyện, ông Quận nói :

- Ông Phó à! Thành Bẫy Ôm phá Quận quá tôi sẽ làm cho nó, một là bị thuyên chuyển, hai là bị giết trong vài tháng nữa.

Tôi nghe vậy và mỉm cười vì Bẫy Ôm là tên Huyện ủy Việt cộng, hoạt động phá hoại rất nguy hiểm. Quả thực lúc đó, tôi nghi ngờ khả năng của ông Quận, nghĩ là ông nói dóc vì một tên đang hoạt động rất đặc lực sao lại bị thuyên chuyển hay bị giết? Tuy không tin, nhưng tôi cũng chỉ im lặng mà không có ý kiến gì... Khoảng 2 tháng sau, cũng vào một buổi tối, dưới ánh đèn dầu, Ông Quận trưởng nói với tôi:

- Ông Phó à! Thành Bẫy Ôm đã bị thuyên chuyển khỏi Quận.

Tôi ngạc nhiên, tỏ vẻ nghi ngờ về chuyện khó tin này. Biết tôi chưa tin, Ông Quận trưởng giải thích: Ông cho người theo dõi mấy cái quán nước trên đường đi ra Gò Dầu Hạ hay lên Tỉnh, xem tụi du kích hay ngồi ở quán nào? Sau khi được tin tức chính xác cái quán mà du kích vẫn thường lui tới, Ông sai người viết một lá thư có nội dung như sau:

"Anh Bẫy Ôm, Đại úy Quận trưởng nói anh đừng về vội, anh có thiếu tiền ông sẽ gửi tiếp cho anh. Khi nào về nhớ đem cả súng về để lãnh tiền thưởng."

(VNCH có chính sách Chiêu Hồi, cán binh Cộng sản nếu mang vũ khí về sẽ được thưởng tiền).

Lá thư này được để trong một cái bóp cũ và mấy thứ giấy tờ lặt vặt, được "cố ý" đánh rơi ở cái quán mà du kích thường lui tới. Khi tên du kích nhặt được cái bóp có lá thư này, để lập công sẽ mang lá thư trình thẳng lên cấp Tỉnh. Tỉnh sẽ nghi Huyện ủy Bẫy Ôm sắp sửa về hồi chánh và có biện pháp thuyên chuyển Bẫy Ôm đi gấp, để tránh hậu họa.

Đó là bài học ly gián đầu tiên mà tôi học được nơi ông Quận Trưởng. Như trên đã nói, ông Quận chỉ có sức học tiểu học, nhưng đã đi lính Cao Đài từ năm 19 tuổi. Là người có tiếng trong đạo Cao Đài, rất được lòng dân nên Ông có những tin tình báo chính xác, Ông lại biết khai thác đúng tâm lý của các cấp chỉ huy Cộng Sản (Khi nghi ngờ là phải có biện pháp), và kết quả Huyện ủy Bẫy Ôm bị thuyên chuyển ra khỏi Quận!! Ông Quận trưởng đã triệt hạ được một tên Huyện Ủy rất lợi hại.

Kinh Nghiệm Du Kích

An ninh tại nông thôn vào đầu năm 1964 rất kém, nhất là sau khi Tổng Thống Diệm bị lật đổ, tiếp theo là những cuộc đảo chính liên miên. Vì thế ông Quận trưởng rất chú trọng đến vấn đề an ninh. Sau khi đã loại được tên Huyện ủy, Ông tiếp tục đánh vào hàng ngũ Cộng Sản trong Quận. Ông cho điều tra và biết có tên Ba Mập chỉ huy đám du kích, tên này từng đi lính Cộng Hòa, sau đó bất mãn, đào ngũ bỏ sang hoạt động cho CS. Ông còn biết tên này trước phục vụ tại Sư đoàn, Trung đoàn, Tiểu đoàn, Đại đội nào... Một buổi sáng có đám đông đồng bào đang đợi xin giấy tờ trước cửa Quận, Ông Quận Trưởng ra hỏi thăm mọi người và nói lớn: "Đông bào đừng sợ Ba Mập vì nó trước là lính của tôi. Ba Mập biết tôi về đây làm Quận Trưởng thế nào nó cũng về hồi chánh, vì trước nó ở đơn vị..." (Ông ta kể rõ chi tiết...) Ông Quận thừa hiểu trong đám đông đồng bào trước cửa Quận, thế nào chẳng có 1,2 tên hoạt động cho CS. Chính các tên này lấy tin tức, về báo cáo lại... và ít lâu sau chúng tôi được tin Ba Mập đã bị điều động đi quận khác. Lại một đòn ly gián thành công của Ông Quận. Quả thật tôi cũng không rõ Ông Quận có phải là cấp chỉ huy cũ của Ba Mập trong quân đội của VNCH hay không? hay là ông cứ đặt chuyện để CS nghi ngờ và thuyên chuyển Ba Mập đi nơi khác.

Sau khi tình hình an ninh đã khá khả quan, Quận được bổ nhiệm thêm một Chuẩn Úy vừa tốt nghiệp Thủ Đức và tốt nghiệp trường Quân Báo tên Đoàn Văn Yên, người Huế, có trình độ Đại Học... Ông Quận Trưởng cũng bắt đầu cho xây cất Văn phòng Quận trên một miếng đất cao. Quận cũng được tăng phái một Đại đội Công Binh để cất trường học, làm đường sá. được cấp 2 xe pick up để di chuyển... Tôi mới ra trường, thấy xe là nhảy lên học lái, có hôm tôi lái xe khỏi quận tới 4 cây số, khi trở lại Quận, ông có nói với tôi "Đi như vậy rất nguy hiểm vì có thể sẽ bị CS phục kích. Tôi chết, có ông Quận trưởng khác thế, ông chết, có ông Phó khác thế, nhưng đài phát thanh Hà Nội và Mặt Trận Giải Phóng sẽ loan tin là vừa giết chết một tên Phó Quận Trưởng ác ôn, nên mình sẽ thua nó về mặt tuyên truyền...". Tôi thấy ông Quận nói có lý nên từ đó thận trọng hơn. Ông còn nói tiếp: "Cả Quận này chưa chắc có ai lái xe giỏi bằng tôi".. Vì Chi khu chưa thành lập nên ông Quận không có xe Jeep riêng và tôi cũng chưa bao giờ thấy Ông lái xe.

Một hôm có mở đường, nghĩa là có an ninh, chúng tôi có thể lái xe ra Gò Dầu Hạ, rồi lên tỉnh lỵ Tây Ninh, hôm đó tôi nhường cho ông Quận trưởng lái xe và nói: "Mấy tháng trước Đại úy nói là trong quận chưa chắc ai lái xe giỏi bằng Đại úy, hôm nay tôi ngồi cạnh, để xem Đại úy lái xe ra sao..." Từ quận ra Gò Dầu Hạ độ 12 cây số đường đất, thỉnh thoảng có một xe Lambretta chở hành khách đi qua, ra tới Gò Dầu Hạ mới bắt được đường quốc lộ lên Tỉnh.....Ngồi bên cạnh Ông Quận tôi thấy Ông lái xe kỳ quặc, không tôn trọng luật lệ đi đường, lúc lạng qua phải, lúc né qua trái, không nhất định gì cả. Đi được 3,4 cây số, tôi cười nói: "Đại Úy lái xe gì mà kỳ cục vậy, lúc bên trái, lúc bên phải, thế mà Đại úy nói là trong Quận này chưa chắc gì có người lái xe giỏi bằng Đại úy". Ông mỉm cười giải thích : "Đây là đường làng, làm gì có xe di chuyển nhiều mà sợ đụng xe, hơn nữa mình lại phải quan sát trước mặt, xem nơi nào du kích có thể đặt mìn được, thí dụ trước mặt ở xa có một bụi cây bên trái, du kích núp bên trái có thể đặt mìn, ta phải lái qua phải để tránh, trái lại nếu thấy bên phải có bụi cây, ta lại phải lái qua bên trái... Vì mìn của CS giật bằng giây điện và mấy cục "pin" nên có bụi cây bên nào là CS núp phía bên đó, ta phải lái sang phía đối diện . Mìn nổ ta chết vì sức ép của hơi, nếu cách 2,3 thước sức ép giảm nhiều, ta không bị chết, vì thế ở đây lái xe đâu cần tôn trọng luật lệ đi đường ...Ra tới quốc lộ, từ Gò Dầu Hạ lên tỉnh lỵ Tây Ninh, có nhiều xe cộ lưu thông, tôi thấy ông Quận trưởng lái xe rất đúng luật và rất giỏi. Từ đó, tôi càng khâm phục những kinh nghiệm ông và học được nhiều bài học quý giá nơi ông.

Nghi Binh

Vài tháng sau, khi văn phòng Quận được cất xong và các Sĩ quan được bổ nhiệm về giữ các chức vụ bên Chi khu, Quận bắt đầu tuyển lính cho những đơn vị cơ hữu của Quận. Các Ấp Chiến Lược được đổi là Ấp Tân Sinh và bắt đầu được xây dựng lại : có cắm chông, rào kẽm gai, có cửa ra vào cố định để ngăn chặn CS xâm nhập. Quận mới lập nên chưa đặt mìn xung quanh vòng rào, chỉ có mấy lớp kẽm gai. Đồ viện trợ Mỹ như xi măng, kẽm gai, tôn lợp nhà, đinh loại dài 10 cm rất nhiều, xin bao nhiêu cũng được cung cấp.

Vì vị trí Quận ở nơi quá nguy hiểm, sát chiến khu Dương Minh Châu và chiến khu Bời Lời của CS nên ông Quận rất lo ngại về vấn đề bảo vệ Quận..... Ông ra lệnh trong lúc chưa có mìn rải chung quanh, tối đến các sĩ quan làm các "chông" bằng xi măng, có cắm đinh ngược chiều để rải chung quanh quận. Mỗi sáng, các lính phạm kỷ luật phải đi cắt cỏ chung quanh vòng rào, để dễ quan sát. Nhân một buổi sáng, khi có đông dân chúng chờ đợi đến giờ văn phòng mở cửa để xin giấy tờ, bất ngờ Ông Quận trưởng đi ra, la hét mấy người lính đang cắt cỏ trước cửa Quận: "Coi chừng chông có tẩm thuốc độc, đụng vào chỉ có cưa chân". Thực ra, các sĩ quan và tôi làm chông, làm gì có thuốc độc, nhưng Ông cố tình la lớn để những tên CS trà trộn trong đám đông, dò la tin tức, nghe. Vì thế nếu CS có muốn đánh Quận cũng phải e sợ. Tóm lại ông Quận trưởng có quá nhiều kinh nghiệm chiến đấu với CS và biết khai thác đúng tâm lý của chúng.

Thêm một bằng chứng về khả năng này của Ông, theo tin tình báo , Ông biết tên chủ tiệm sửa xe đạp trước cửa Quận thường vào mật khu để đem tin tức cho CS, vì chưa có bằng chứng chính xác, nên Quận chưa bắt tên này. Một buổi sáng, Ông Quận vào một quán hủ tiếu đang đông khách, tình cờ cũng có tên chủ tiệm sửa xe đạp ngồi ăn, Ông đến vỗ vai hắn và nói lớn cho mọi người đều nghe: "Sao dạo này mày vào mật khu hoài mà ít tin tức thế?, trong khi tiền thì mày vẫn lãnh của Ban 2 đều đều" (Ban 2 của Chi khu coi về tình báo, dùng tiền để mua tin tức...). Mọi người đều đổ dồn mắt về phía ông Quận và chủ tiệm sửa xe đạp...Ai nghe cũng tin tên chủ tiệm là nhân viên tình báo của Quận. Trong số những người ngồi ăn hủ tiếu chẳng thiếu những tên hoạt động cho CS, sẽ báo cáo lại với cấp trên....và từ đó tên sửa xe đạp không còn được CS tin dùng. Mưu kế ly gián của ông Quận thật là thâm độc vì thực ra tên này đâu có liên hệ gì tới ban 2 của Chi Khu!!

Việt Nam Cộng Hòa thường có những thói quen mà CS dễ khai thác, thí dụ mỗi lần ông Quận Trưởng đi họp từ tỉnh về bằng trực thăng, thì y như hôm sau sẽ có cuộc hành quân cấp Trung đoàn hay Sư đoàn. Có một lần Quận nhận được tin tình báo là CS kéo về rất đông ở mấy xã, có lẽ sẽ đánh Quận nay mai, tình hình rất căng thẳng. Hôm Ông Quận trưởng đi họp ở Tỉnh về, khi xuống trực thăng, Ông cho gọi tôi cùng mấy Sĩ quan Chi khu ra bãi đáp trực thăng, trong khi có nhiều đồng bào đứng xa, sau lớp hàng rào kẽm gai để bảo vệ bãi đáp, Ông trải bản đồ ra và nói chuyện với chúng tôi như sắp có cuộc hành quân lớn. Đồng bào đứng xa chỉ nhìn mà không nghe được những gì Ông nói. Ông cố tình làm như vậy để những tên CS lấy tin tức cho rằng sẽ có cuộc hành quân lớn!!. Thực tế, tôi biết hôm đó Ông Quận đi họp trên tỉnh về vấn đề khác, không dính líu đến hành quân. Ông cố tình làm như vậy, CS sợ là có hành quân liền rút đi nơi khác và Quận giải tỏa được áp lực.....

Trong thời gian làm Phó Quận, tôi đã học hỏi được nhiều kinh nghiệm rất thực tế, nhất là đôn ly gián của Ông Quận Trưởng, tuy vậy tôi vẫn chú trọng tới vấn đề Dân Trí , vì dân trí có cao đất nước mới khá được... Có Công binh giúp, tôi đã xây nhiều trường học. Tôn lợp mái trường, xi măng quá nhiều...nên chỉ trong vòng vài tháng, chúng tôi đã xây được khoảng 30 đến 40 lớp học,..Tại Sài Gòn vào thời gian đó đảo chánh liên miên, chánh quyền thì tham nhũng từ trên xuống dưới, tôi nghĩ mình không thể làm gì được, chỉ có cách là xây cất thật nhiều trường học, đầu tư vào giáo dục. Dân trí cao thì nhiều vấn đề sẽ được giải quyết.Đành phải trông cậy vào tương lai vậy.

Tái Hồi Chánh

Sau hơn một năm, Quận và Chi khu đã thành lập được đầy đủ , Cổ Vấn Mỹ đã có. Tuy nhiên tình hình an ninh vẫn còn kém và tinh thần của lính Nghĩa quân vẫn chưa cao... Rồi một chuyện không may đã xảy ra: số là là Quận có tiếp nhận một Hồi Chánh viên tên Phước. Tên này, cũng như các hồi chánh viên khác, được gửi lên Tỉnh học mấy tuần tại Ty Chiêu Hồi Tỉnh rồi được trả lại Quận. Phước được giao cho Chuẩn úy Yêm ở ban 2, Yêm có nhiệm vụ thu thập tin tức tình báo, sai Phước đi các Ấp ở chung quanh Quận. Được mấy tháng, Phước lại đào ngũ đi theo CS. Sự kiện này làm cho các Nghĩa quân hoang mang, giao động tinh thần. Ông Quận trưởng ra lệnh họp các Trung đội trưởng Nghĩa Quân. Ông nói:

- Tôi biết mấy hôm nay Anh Em giao động tinh thần vì tên Phước bỏ đi theo CS, hôm nay tôi chỉ họp với các cấp chỉ huy, buổi họp này hoàn toàn bí mật. Tôi nói cho Anh Em rõ, tên Phước không phải đào ngũ, thực ra Chuẩn úy Yêm giao nhiệm vụ cho Phước giả vờ đào ngũ để vào mật khu lấy tin tức cho Ban 2. Rồi các Anh Em sẽ thấy, tên Phước sẽ về một ngày gần đây, và còn đem theo cả vũ khí...

Ông Quận lại dùng đôn ly gián. Thực tế tên Phước đào ngũ thật. Tuy ông Quận nói là họp mật, chỉ với khoảng một chục Trung đội trưởng Nghĩa quân, nhưng thế nào tin này cũng bị tiết lộ ra ngoài ..

Quả thiệt sau mấy tháng, vào một buổi trưa, tôi đang nằm đọc báo chợt nghe thấy mấy tiếng súng ở phía sau Quận, tôi vội vàng ra quan sát, thấy 2 bóng người thấp thoáng, tiến lại gần tôi nhận ra Phước và một người tên Mai, cán bộ Bình định của Quận bị CS bắt trên đường đi Gò Dầu Hạ. Hai người còn mang về khẩu CKC, loại súng trường CS hay dùng. Họ thuật lại là đã gặp nhau trong tù CS, lúc đầu CS để Phước tự do, vì hấn trở về hàng ngũ chúng, không hiểu sao mấy tuần sau Phước bị bắt nhốt lại. Tôi đoán là lời ông Quận nói trong buổi họp với các Trung đội trưởng Nghĩa quân, cho biết Phước có nhiệm vụ vào mật khu lấy tin tức, đã đến tai CS chúng liền bắt nhốt tên Phước. Ít lâu sau CS cho 2 tên đi đốn cây, có một tên CS đem súng đi canh chừng. Phước và Mai vì đã quen nhau trước, lúc làm việc ở Quận, bàn tính cướp súng về lại Quận.

Lời nói của ông Quận đã thành sự thật, tên Phước đem cả súng về và hàng ngũ Nghĩa quân càng tin tưởng nơi ông Quận, với những đôn ly gián rất lợi hại, chuyển bại thành thắng

Đặc Công Đánh Cận Chiến

Như trên đã nói, quận Khiêm Hanh ở vào một vị trí gần 2 mật khu của CS: Dương Minh Châu và Bời Lời, nhưng nhờ tình báo rất chính xác và những đôn ly gián của ông Quận, CS rất dè dặt khi muốn đánh Quận. Tương đối Quận lúc đó cũng có lực lượng quân sự khá đầy đủ, có vài Trung Đội Nghĩa Quân, đóng rải rác khắp nơi cùng với vài Đại Đội Địa Phương Quân. Tại Văn phòng Quận có một Trung đội Nghĩa quân, 4 sĩ quan Chi Khu, một sĩ quan tiền sát Pháo Binh . Sĩ quan này thuộc binh chủng Pháo binh, có nhiệm vụ gọi pháo yểm trợ Quận khi cần thiết. Vì tình hình còn nguy hiểm nên Tư lệnh Sư Đoàn 5 quyết định không đem 2 khẩu pháo 105 ly vào Quận, sợ nếu CS đánh Quận sẽ mất 2 khẩu súng này. Ông Quận trưởng có tâm sự với tôi “Mạng Anh Em mình không có giá bằng 2 khẩu pháo, thật là mỉa mai”. Chúng tôi cũng nhờ có một Đại đội Công Binh đóng sát văn phòng Quận để làm đường, xây trường học.v.v... Công Binh được trang bị hỏa lực rất mạnh, nhiều súng 50 ly có tầm sát hại tới 1 km, cùng những xe ủi đất, nên vị trí đóng quân được phòng thủ rất kiên cố...

Vào một buổi tối, chúng tôi tổ chức một bữa tiệc quy tụ tất cả các Sĩ quan của Chi Khu, Pháo binh (tiền sát viên), Công binh . Tổng cộng độ 10 người, kể cả tôi và Ông Quận. Vào lúc độ 7 giờ tối, chúng tôi bắt đầu vào bàn tiệc tại dãy nhà tôn trong phạm vi Quận, sau văn phòng làm việc, bất ngờ có mấy nhân viên xã áp vào báo cho chúng tôi biết: Cộng sản đang kéo về rất đông, đầy ở trong xã ấp, có lẽ sắp đánh Quận. Chúng tôi lập tức giải tán, ai về đơn vị đó, để sẵn sàng chiến đấu. Ông Quận trưởng ra lệnh cho Sĩ quan tiền sát Pháo binh

liên lạc với các đơn vị Pháo binh của Quận Gò Dầu Hạ, Bến Kéo, bắn chung quanh Quận, vào những địa điểm nghi ngờ.....

Sau nửa giờ được pháo binh các nơi bắn yểm trợ, chúng tôi biết là CS đã phải rút lui, vì yếu tố bất ngờ không còn và có lẽ một số đã bị thương vì đạn pháo. Lúc đó trời lại lâm râm mưa...

Sáng hôm sau, Ông Quận dẫn chúng tôi đi quan sát chung quanh Quận, thấy vài nơi ngoài hàng rào kẽm gai, những ngọn cỏ bị cắt... Ông Quận trưởng cất nghĩa: tối hôm qua đặc công của CS đã vào sát hàng rào Quận, trong lúc đợi súng cối của chúng bắn vào Quận (theo chiến thuật Tiền Pháo, Hậu Xung), chúng dùng mã tấu chém những ngọn cỏ (do thói quen) nên cỏ mới đứt như vậy.... Tính ra chỗ đặc công của CS núp chỉ cách chỗ chúng tôi ngồi ăn tiệc độ 10 thước.....may nhờ có viên chức xã áp báo, chúng tôi giải tán kịp, CS chưa bắn súng cối vào Quận. Thông thường sau đợt súng cối, đặc công sẽ vào Quận dùng mã tấu để đánh cận chiến... Ông Quận còn nói thêm là nhờ tối hôm qua trời lâm râm cũng làm CS do dự không dám đánh Quận. Ông cất nghĩa khi giao chiến, cán binh CS bị thương, nước mưa vào cơ thể làm máu loãng, dễ chết.....(vì thể thương binh VNCH không được cho uống nước, chỉ cho truyền nước biển, nếu nặng thì cho truyền máu...)

Sau lần đánh Quận bị thất bại... CS rút kinh nghiệm, không đi vào xã ấp để khỏi bị phát giác. Lần này chúng đi thẳng từ mật khu vào để giữ bí mật. CS bố trí vào các vị trí chung quanh Quận mà chúng đã nghiên cứu trước. Khoảng 11 giờ đêm, chúng bắt đầu nổ súng...Vi đã được tập dượt và phân chia công tác nên chúng tôi đã chống trả rất hiệu quả. Lần này CS không dùng chiến thuật Tiền Pháo Hậu Xung mà đánh trực diện. Nhờ phòng thủ kỹ, nhất là có pháo binh yểm trợ, chúng tôi đã cầm cự để đợi máy bay thả hỏa châu chiếu sáng. Sĩ quan của Chi khu liên lạc để hướng dẫn phi cơ thả trái sáng, tinh thần binh sĩ đều phấn khởi. Từ trên cao ngoài tầm đạn của súng phòng không địch, phi công đề nghị chúng tôi là nên gọi máy bay khu trục để oanh tạc vì hỏa lực của CS rất mạnh. Chúng tôi cố gắng cầm cự, và nhờ pháo binh bắn rất chính xác, khoảng hơn 1 giờ sau, CS có lẽ bị thương nhiều nên đành rút lui...

Cũng nhờ tài chỉ huy của Ông Quận trưởng nên trong 2 năm làm việc ở Quận này, tôi chỉ chứng kiến 2 lần đánh Quận, lần đầu thì CS bị phát giác sớm nên chưa kịp đánh, lần thứ 2 nhờ pháo binh, công binh, và hỏa châu do phi cơ thả xuống nên không bị thiệt hại gì. Thật may mắn cho tôi đã gặp một vị Quận trưởng quá giỏi về tình báo cũng như tác chiến với nhiều kinh nghiệm chiến trường.

Phục Kích Trên Đường Hành Quân

Một hôm ông Quận quyết định lên xã Cầu Khởi, cách Quận độ 14 cây số, bằng đường bộ, sáng sớm đi trưa về. Phái đoàn do Ông hướng dẫn gồm có tôi (Phó Quận, lên để kiểm soát về Hành chánh), một số Sĩ quan Chi khu và 3 Cố vấn Mỹ. Vì lộ trình rất nguy hiểm, Ông Quận chỉ thị Sĩ quan Tiền sát Pháo binh (thường gọi là DELO) đi theo, để nếu có đụng trận thì gọi Pháo binh hay Không quân yểm trợ. Đêm hôm trước Ông đã đánh công điện mật cho các đồn bót trên lộ trình để giữ an ninh tuyến đường, đồng thời có 2 Đại đội Địa phương quân đi 2 bên, còn phái đoàn chúng tôi đi ở giữa, có một Trung đội Nghĩa quân thiện chiến nhất đi để bảo vệ Bộ Chỉ Huy. Ông Quận trưởng ra lệnh:

- 1) Bộ chỉ huy di chuyển phân tán mỏng, không co cụm vào một chỗ
- 2) Di chuyển giữa đường chính hay đi xuống ruộng chứ không được đi ở lề đường, chỗ có cỏ mọc (vì dễ đạp mìn của CS).

Sở dĩ Ông Quận Trưởng phải chỉ thị như vậy vì chúng tôi toàn là Sĩ quan mới ra trường chưa được bao lâu, thiếu kinh nghiệm tác chiến...

Chúng tôi di chuyển an toàn tới xã Cầu Khởi, lưu lại độ 2 giờ để làm việc với xã và đồn lính ở đó... Quá trưa chúng tôi ra về. Đi được khỏi xã 2 cây số, giữa rừng cao su, chúng tôi bị CS phục kích, súng nổ vang trời. Lính CS chạy khời khời giữa rừng cao su, lần đầu tiên trong đời tôi thấy cảnh như vậy. Ông Quận chỉ huy tổng quát, la lớn để cho CS có thể nghe được:

- Đừng đuổi theo nó (Thực tế là lính mình đang tìm địa thế phòng thủ...). Coi chừng Pháo binh sẽ bắn lộn, pháo binh sẽ bắt đầu bắn đó...

Tôi quay lại hỏi ông Sĩ quan Tiền sát Pháo binh:

- Đã liên lạc được với Pháo binh chưa?

Ông Sĩ Quan pháo binh buồn rầu lắc đầu. Tôi hiểu ngay là Ông Quận lại dùng đòn ly gián, ta chưa hề liên lạc được với pháo binh mà Ông la lớn là Pháo binh bắt đầu bắn. Súng vẫn nổ... chúng tôi không có ai bị trúng đạn

vì đã nấp vào chỗ kín đáo... Sau một hồi lâu cũng không có Pháo binh bắn yểm trợ (Tất nhiên vì đơn vị pháo binh cách chúng tôi trên 10 cây số, như Bón Kéo, nơi đặt bộ chỉ huy Trung đoàn hay Chi khu Quận Châu Thành mới có Pháo binh).

Sau đó Ông Quận lại la lớn:

- Đã liên lạc được với Không quân, oanh tạc cơ sẽ đến oanh tạc, đầu nằm đó để tránh nhầm lẫn, phi cơ sẽ tới...

Tôi cũng hỏi có phi cơ không, Ông Sĩ quan Tiền sát cũng lắc đầu vì chưa liên lạc được với phi cơ... Nghe gọi Pháo binh và Phi cơ, CS bắn độ 20 phút rồi tự động rút lui.. .Sau khi không còn tiếng súng, chúng tôi tiếp tục di chuyển trên đường về Quận...

Về tới Quận, các Sĩ quan Chi khu ai cũng thấm mệt, riêng tôi nhờ đã ở Lò Luyện Thép Đồng Đế Nha Trang, phải đi bộ 70, 80 cây số với hành trang độ 15 kg mà không thấy mệt, thì cuộc lên xã Cầu Khởi này đi về có 30 cây số, lại không có hành trang thì đối với tôi quá nhẹ nhàng. Tôi cảm ơn trường Đồng Đế Nha Trang... và một lần nữa cảm ơn Ông Quận Trưởng với quá nhiều kinh nghiệm về tác chiến!

Hôm đó cũng xui xẻo là phía Sĩ quan Cố vấn Mỹ cũng không liên lạc được với hệ thống của họ (Cố vấn Mỹ có hệ thống liên lạc riêng, thường họ gọi máy bay rất lẹ...) . Cũng may mà không phải là cuộc đụng trận nặng, nếu đơn vị CS lớn và cố tình đánh chúng tôi thì không biết sự tổn hại sẽ ra sao?... Từ hôm đó Cố vấn Mỹ cũng học hỏi nơi ông Quận về kinh nghiệm đánh lừa CS... Khi đụng trận mới thấy Cố vấn Mỹ rất tầm thường, mặt tên nào cũng tái xanh... trông tội nghiệp, nhất là khi không liên lạc được với các cố vấn Tiểu khu để xin máy bay yểm trợ.

Bổ túc bài "Một sĩ quan Quận Trưởng"

Sau khi phổ biến bài số 1, tôi nhận được nhiều thư khen ngợi, đồng thời muốn biết thêm về vị Quận Trưởng đặc biệt này.

Tôi xin tóm tắt như sau:

Sau 18 tháng làm việc với vị Quận Trưởng tôi ý thức kết quả cuộc chiến... chỉ đi từ **HUÈ** tới **THUA** nên tôi xin một học bổng đi ngoại quốc. Tôi rời Quận (giữa năm 1965) để về học Anh Văn tại hội Việt Mỹ, sau 6 tháng học Anh Văn, Bộ Quốc phòng bác đơn đi du học của tôi. Tôi xin chuyển về tỉnh Định Tường (Mỹ Tho), tôi làm Phó Quận Trưởng 2 Quận của tỉnh này... Đầu năm 1971 tôi được bổ nhiệm làm Phó Tỉnh Trưởng tỉnh Phú Bổn. Năm 1972 tôi ra Trung Tâm huấn luyện cán bộ Vũng Tàu để học về "cải tổ Hành Chánh", tất cả Phó Tỉnh Trưởng, Quận Trưởng, Trưởng Ty đều phải tham dự, kéo dài một tuần. Buổi lễ khai mạc buổi sáng, vào buổi tối tôi đi tìm phái đoàn Tây Ninh vì tôi biết Thiếu Tá Mách (lúc này đã là Thiếu Tá) là Quận Trưởng Phú Khương Tây Ninh, lúc tôi kiếm được Thiếu Tá Mách thì đã quá 9 giờ tối, đèn tắt tối thui, hai chúng tôi nói chuyện với nhau mà không nhìn được mặt nhau... Sáng hôm sau, lệnh của Tổng Thống là các học viên phải về nhiệm sở gấp vì "Mùa hè lửa đỏ" bùng nổ... Tôi không gặp được Thiếu Tá Mách.

Thời gian qua đi, năm 1996 tôi định cư tại Canada, tôi cố gắng liên lạc với Trung Tá Mách (đã lên Trung Tá), tôi có số phone của thánh thất Cao Đài nam Cali, tôi gọi cho văn phòng thánh thất Cao Đài nam Cali xin số phone và tôi đã nói chuyện qua điện thoại với Trung Tá Mách (Tr/Tá Mách nổi tiếng trong đạo Cao Đài, hầu như ai cũng biết) Tr/Tá Mách than với tôi là đang bị ung thư Prostate...

Tôi nói chuyện với Tr/Tá Mách độ hai lần. Rồi ít ngày sau nghe tin Tr/Tá Mách "ra đi".

Chức vụ cuối cùng của Tr/Tá Mách là Tham Mưu Trưởng Tiểu khu Tây Ninh, như vậy là lên 'lon' chậm và giữ chức vụ rất khiêm nhường, trong khi Tỉnh Trưởng kiêm Tiểu Khu Trưởng Tây Ninh là Đại Tá, đàn em của Tr/Tá Mách khi còn trong quân đội Cao Đài.